

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 5. juni 2025 av Høyesterett i avdeling med

dommer Aage Thor Falkanger
dommer Ingvald Falch
dommer Kine Steinsvik
dommer Eyvin Sivertsen
dommer Christian Lund

HR-2025-1055-A, (sak nr. 24-169099SIV-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 24. juni 2024

I.

Oslo kommune

(Kommuneadvokaten i Oslo
v/advokat Olav Haugen Moen
– til prøve)

mot

A

(advokat Christian Lundin)

II.

A

(advokat Christian Lundin)

mot

Oslo kommune

(Kommuneadvokaten i Oslo
v/advokat Olav Haugen Moen
– til prøve)

S T E M M E G I V N I N G

- (1) Dommer **Falch:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder erstatningskrav mot en kommune etter en stupeulykke fra en kommunal kai.
- (3) Stupeulykken skjedde på ettermiddagen søndag 30. mai 2021. A stupte fra Tomtekaia, som ligger utenfor Munchmuseet like ovenfor utløpet av Akerselva i Bjørvika i Oslo. Han stupte med armene langs kroppen – såkalt militærstup – ut i vannet fra kaikanten, som lå omkring 2 meter over vannflaten. Hodet hans traff en betongmatte som dekket et fjernvarmerør. Betongmatten lå omkring 1,30 meter under vannoverflaten og 3 meter ut i vannet. Vanddybden i området rundt matten var omkring 1,80 meter. Vanddybden varierer med tidevannet.
- (4) A ble alvorlig skadet. Han brakk ryggen og ble lam fra brystet og ned. Han har også fått psykiske og andre fysiske plager, blant annet redusert syn. A er 100 prosent arbeidsufør, og den varige medisinske invaliditeten hans er foreløpig beregnet til 85 prosent.
- (5) Tomtekaia tilhører Oslo kommune. Den er opparbeidet som ledd i kommunens strategi «Fjordbyen» og regulert til torg/gangareal og kai. Reguleringsbestemmelsene nevner at kaia skal inngå i et offentlig tilgjengelig byrom med adgang til Akerselva og tilrettelegges som et landskap for rekreasjon. Brygga og området rundt ble åpnet for allmennheten i mai 2020, omkring ett år før ulykken skjedde.
- (6) A fremmet erstatningskrav mot kommunen for de økonomiske tapene skadene har påført ham. Kommunen avviste ansvar, og A saksøkte kommunen 8. november 2022.
- (7) Oslo tingrett avsa dom 9. juni 2023. Kommunen ble kjent erstatningsansvarlig, men slik at erstatningen ble satt ned med 25 prosent. A ble også tilkjent sakskostnader.
- (8) Oslo kommune anket dommen, og A motanket. Borgarting lagmannsrett avsa dom 24. juni 2024, med denne domsslutningen:
- «1. Oslo kommune er erstatningsansvarlig for 2/3 – totredeler – av det tap som A har lidt som følge av ulykken 30. mai 2021.
 2. For øvrig forkastes anken.
 3. I sakskostnader for lagmannsretten betaler Oslo kommune 629 832 – sekshundreogtjuenitusenåttehundreogtrettito – kroner til A innen 2 – to – uker etter forkynningen av dommen.»
- (9) Lagmannsretten kom som tingretten til at Oslo kommune er ansvarlig etter skadeserstatningsloven § 2-1 om arbeidsgiveransvar. Men erstatningen er satt ned med en tredjedel etter § 5-1 som følge av As medvirkning.
- (10) Oslo kommune har anket dommen til Høyesterett. Anken gjelder i det vesentlige rettsanvendelsen, men også bevisbedømmelsen på et par mindre punkter. A har inngitt

avledet anke hvor han bestrider nedsettelsen av erstatningen. Saken står i det alt vesentlige i samme stilling som for lagmannsretten.

Partenes syn på saken

- (11) Den ankende part – *Oslo kommune* – som er motpart i den avledete anken, har i hovedsak gjort gjeldende:
- (12) Kommunens ansatte har ikke vært uaktsomme, og det gjelder her ingen streng aktsomhetsnorm. Det finnes verken skrevne adferdsnormer, bransjenormer eller praksis som tilsier at sikringen eller varslingen måtte være bedre enn den var. Det må derfor tas utgangspunkt i kaia's skadeevne. Sannsynligheten for at noen ville stupe fra den, var liten. Den var verken tilrettelagt for bading eller stuping, og As grove uaktsomhet er dominerende i årsaksbildet. Den kunne ikke kommunen med rimelighet forvente og ta høyde for ved utformingen av kaia. Det var skilt på stedet som varslet om grunt vann og advarte mot stuping. Skiltingen var tilstrekkelig, også med tanke på betongmatten på elvebunnen.
- (13) Det er heller ikke grunnlag for et objektivt ansvar. Brygga utgjorde verken en stadig, typisk eller ekstraordinær risiko, og kommunen kan uansett ikke bli ansvarlig etter en helhetsvurdering. Et objektivt ansvar for kommunen vil utvide området for slikt ansvar.
- (14) Under enhver omstendighet må erstatningen settes ned. A har medvirket ved egen grov skyld, mens kommunens skyld i høyden bare er liten. Sosiale hensyn tilsier at ansvaret ikke settes ned mer enn med en halvpart.
- (15) Oslo kommune har fremsatt denne påstanden:
- «Prinsipalt:
Oslo kommune frifinnes.
- Subsidiært:
Oslo kommune er erstatningsansvarlig for 1/2 – en halvpart – av det tap som A har lidt som følge av ulykken 30. mai 2021.
- I begge tilfeller:
Hver part bærer egne sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett.»
- (16) Ankemotparten – A – som i tillegg har anket avledet, har i hovedsak gjort gjeldende:
- (17) Lagmannsretten har korrekt kommet til at kommunen er ansvarlig etter arbeidsgiveransvaret. Bryggas utforming sammenholdt med kommunens kunnskap om at det ble badet derfra, og den mangelfulle merking av betongmatten i vannet, skapte samlet sett en betydelig risiko for alvorlige personskader. Kommunen burde truffet ytterligere tiltak for å begrense denne risikoen.
- (18) Uaktsomhetsnormen må være den samme som for kommersielle aktører ved tilrettelegging for allmennhetens aktiviteter. Det er stilt krav til utformingen av blant annet kaier i byggeteknisk forskrift, og hensynene bak forskrift om badeanlegg gjør seg gjeldende. Norges Livredningsselskaps rapport fra 2022, som anbefalte ytterligere sikring, er uttrykk

for en bransjepraksis. Kombinasjonen av bryggas utforming og betongmatten gjør at skadeevnen var svært høy, noe kommunen var klar over.

- (19) Selv om kommunen kan forvente at besøkende i en viss utstrekning verner seg selv, må besøkende kunne forvente at de ikke møter ekstraordinære faremomenter uten forvarsel. Kommunen hadde mange handlingsalternativer for bedre sikring eller varsling. De oppsatte fareskiltene var ikke tilstrekkelig synbare, særlig når det var mye folk til stede.
- (20) Kommunen er også ansvarlig etter det ulovfestede objektive ansvaret. Det aktuelle faremomentet er at brygga innbyr til og faktisk brukes til badeaktivitet, kombinert med forekomsten av betongmatten som er skjult under vann. Risikoen var stadig, typisk og ekstraordinær, og det var denne iboende, uforsvarlige ordningen som realiserte seg da A ble skadet. Betongmatten er menneskeskapt og ingen naturlig risiko i sjøen. Ved interesseavveiningen har det betydning at det er kommunen som har interesse av at kaia brukes til ulike former for rekreasjon. Erstatningsansvaret er en driftskostnad for kommunen, mens A på sin side er svært hardt rammet.
- (21) Lagmannsretten tar feil når den satte ned erstatningen. A gjorde rimelige undersøkelser før han stupte, og han har derfor ikke utvist skyld. Det er under enhver omstendighet ikke grunnlag for en så stor nedsetting som lagmannsretten gjorde. Sosiale hensyn har i den forbindelse stor vekt.
- (22) A har fremsatt denne påstanden:
- «I anken:
1. Anken forkastes.
 2. Oslo kommune betaler A sine omkostninger for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett.
- I avledet anke:
1. Oslo kommune er erstatningsansvarlig for ulykken A ble utsatt for ved bryggeanlegget utenfor Munchmuseet den 30.05.2021.
 2. Oslo kommune betaler A sine omkostninger for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett.»

Mitt syn på saken

Arbeidsgiveransvar

Rettslige utgangspunkter

- (23) Skadeserstatningsloven § 2-1 første ledd første punktum har denne ordlyden:

«Arbeidsgiver svarer for skade som voldes forsettlig eller uaktsomt under arbeidstakers utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiveren, idet hensyn tas til om de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten, er tilsidesatt.»

- (24) Kommunen er derfor ansvarlig for skade som dens arbeidstakere volder forsettlig eller uaktsomt i arbeidet. Dette omfatter også feil som er gjort av arbeidsgiverens folk uten at det kan påvises hvem av dem som har gjort feilen, og feil som er gjort av flere arbeidstakere – såkalte anonyme og kumulative feil. Jeg viser blant annet til Rt-2011-991 avsnitt 23 og Rt-2012-146 *mobbing* avsnitt 38–39. Dette fører til at spørsmålet i praksis gjerne formuleres som et spørsmål om arbeidsgiveren har opptrådt uaktsomt. Slik ble det for eksempel stilt i den førstnevnte dommen.
- (25) Vurderingen må starte med å undersøke om arbeidsgiveren har brutt relevante regler eller bransjenormer som gjelder for virksomheten eller tiltaket, se HR-2019-318-A *RIB-tur* avsnitt 40. A har pekt på byggeteknisk forskrift (TEK 10), hvor det i § 8-4 tredje ledd sto at uteoppholdsarealer skal utformes «slik at fare for personer unngås». Jeg kan imidlertid ikke se at denne regelen gir særskilt veiledning for hvordan Tomtekaia nærmere skulle utformes med sikte på å hindre frivillig stuping. Forskrift nr. 592/1996 for badeanlegg, bassengbad og badstu mv. mener jeg ikke får anvendelse. Tomtekaia var ikke et «badeanlegg».
- (26) Norges Livredningsselskap, en drukningsforebyggende organisasjon, leverte i 2022 – etter As ulykke – en risikorapport til Oslo kommune. Om Akerselvallmenningen, hvor Tomtekaia ligger, står det:
- «Akerselvallmenningen har trekonstruksjoner og er regulert til torg, offentlig fortau og fotgjengerareal. Området er *ikke en badeplass*. Byggkonstruksjonen kan imidlertid fremstå som en badeplass for allmennheten.»
- (27) Rapporten anbefalte at stuping, hopping og svømming skulle forbys i området, og at dette skulle skiltes tydelig. Dette må etter min mening ses på som anbefalinger og ikke som uttrykk for en bransjenorm. I den forbindelse nevner jeg at bading er en rett enhver har etter friluftsløven § 8, uten at det her er nødvendig å gå nærmere inn på rekkevidden av den.
- (28) I mangel av avgjørende skrevne adferdsnormer må spørsmålet om kommunen har opptrådt rettsstridig avgjøres etter en bredere vurdering. Ansvar forutsetter i tillegg at kommunen må kunne bebreides for opptreden. Overordnet er spørsmålet om det var uaktsomt av kommunen ikke å ha sikret Tomtekaia bedre mot stupeulykker, herunder om kommunen i det minste burde varslet bedre om faren.
- (29) Slike unnlatelser kan kommunen etter omstendighetene bli ansvarlig for. Men forutsetningen må være at det forelå en særskilt oppfordring til å handle. I dette tilfellet har kommunen opparbeidet og tilrettelagt området for allmennhetens bruk. Deri ligger en særskilt oppfordring til å sikre mot og varsle om spesielle faremomenter som opparbeidelsen skaper. Jeg viser her til Rt-2000-253 *asfaltkant*, Rt-2000-1991 *alpinbakke 1* og Rt-2008-184 *slengtau*, som alle bygger på et slikt synspunkt.
- (30) Innholdet i aktsomhetsnormen vil imidlertid variere på ulike livsområder. Tilbys anlegget for kommersielle formål, er normen streng, se RIB-tur-dommen avsnitt 37. På den andre siden gjelder det en mild norm for visse offentlige service- og kontrollvirksomheter, se asfaltkant-dommen på side 265. I vår sak må det imidlertid anvendes en vanlig – verken spesielt streng eller spesielt mild – aktsomhetsnorm, se slengtau-dommen avsnitt 33. Den

saken gjaldt en kommunes erstatningsansvar for et slengtau-anlegg kommunen hadde satt opp på en idrettsplass. Hvordan vurderingen da skal gjøres, er der uttrykt slik:

«Et selvfølgelig utgangspunkt er at anlegg for fysisk aktivitet for barn og ungdom skal være sikret mot alvorlige skader som kan oppstå ved bruk av anlegget. Men når man skal avgjøre nærmere hvilken risiko som kan godtas, må det skje en avveining. Ønsket om en høyest mulig sikkerhet mot ulykker kan i noen grad stå mot ønsket om å oppnå den gevinsten som fysisk aktivitet gir for barn og ungdom, både for deres helse og for den opplevelsen de kan få. Tilbud om fysiske aktiviteter kan oppfattes som uinteressante hvis de er utformet slik at de uansett bruksmåte ikke kan innebære noen som helst risiko. En viss risiko godtas da også i andre dagligdagse aktiviteter for barn eller ungdom, som sykling, trampolinehopping eller klatring i trær. Det kan ikke være riktig å kreve at tilbud som organiseres i nabolagene – enten det er av borettslag, idrettslag eller kommuner – skal være uten enhver risiko selv ved svært spesiell bruk.»

- (31) Selv om det ikke er full parallellitet med saken her, må det ved avgjørelsen av hvilken risiko som må godtas, skje en *avveining*. Ønsket om høyest mulig sikkerhet for at ingen stuper fra en kai, må avveies mot fordelene med uhindret tilgang til de sjø- og elvenære områdene. Sagt på en annen måte: Besøkende på en kai som denne kan ikke uten videre «med rimelighet» forvente at enhver skaderisiko er fjernet, jf. skadeserstatningsloven § 2-1.
- (32) Skaden kom her som en følge av at A selv stupte uti vannet. Forholdene på stedet tilsa at risikoen var stor for at en slik handling ville få alvorlige følger. Sentralt i vurderingen av hvilke forebyggende tiltak det var rimelig å forvente at kommunen gjorde, står derfor *risikoen for at noen ville stupe uti*. I den vurderingen har det betydning hvilke forholdsregler kommunen med rimelighet kunne forvente at de besøkende selv tok. Her viser jeg til Rt-2002-1283, hvor det på side 1287 står:
- «Ved bedømmelsen av om grunneieren burde ha sikret dammen – eller for den saks skyld sikret mot riksveien – ved å sette opp et gjerde, vil et helt sentralt moment være hvilke forholdsregler han måtte kunne regne med at foreldrene selv traff for å forhindre at barnet kunne bli skadet. Han måtte som utleier av eiendommen kunne gå ut fra at foreldrene forholdt seg innenfor det som kan sies å være vanlige normer for tilsyn med små barn.»
- (33) Kommunen måtte derfor kunne gå ut fra at de besøkende selv tar vanlige forholdsregler. Her nevner jeg at ulike badevettregler uttrykker at stup bare skal skje på dypt vann og der man vet hvor dypt det er. Men som påpekt i blant annet RIB-tur-dommen avsnitt 37, må det tas høyde for at slike anlegg oppsøkes av folk med ulike forutsetninger, ferdighetsnivåer og erfaringer. Dette tilsier at det i rimelig grad også tas høyde for at noen kan være uforsiktlige.
- (34) Det må på denne bakgrunn avgjøres konkret om det var uaktsomt av kommunen ikke å ha sikret Tomtekaia bedre mot stupeulykker. Sentralt i vurderingen står hvilken risiko det var for at noen ville stupe derfra, hvilke forholdsregler det var grunn til å forvente at folk selv tok, hvilke tiltak som var truffet på stedet og hvilke ulemper og kostnader ytterligere tiltak ville medføre. Er terskelen for akseptabel risiko overskredet, må det i tillegg tas stilling til om kommunen kan bebreides for det.

Konkret vurdering

- (35) Tomtekaia er omkring 100 meter lang og har en utforming som inviterer besøkende til å stanse opp og sette seg ned. Fra promenaden langs Munchmuseet er det to brede trapper i noen trinn ned på kaia, som er nesten tre meter bred. Både trappa og kaia er utformet i treverk. Langs kaifronten ligger en ganske bred og 17 cm høy trelist. På lista lå skilt med omkring 10 meters mellomrom i størrelse 25 cm ganger 15 cm. Skiltene viser bilde av en stupende figur med rødt kryss over og er påført teksten «grunt vann». Omtrent midt på kaifronten er det plassert en redningsstige ned til vannet, og en livbøye er plassert oppe på kaia i nærheten.
- (36) Det er for meg klart at dette ikke kan oppfattes som en kai tilrettelagt for bading. Men det er samtidig klart at området raskt ble populært med mange besøkende, og at kaia rent faktisk ble brukt til bading, typisk ved bruk av stigen. Dette ble kommunen kjent med og var bakgrunnen for at skiltene ble satt opp.
- (37) Det er ingen sikre opplysninger om at noen hadde stupt fra kaia. Gitt at Akerselva ligger omkring to meter lavere enn kaikanten, at vanndybden er mindre enn to meter, og at det ikke er andre kjente stupeulykker her, kan det ikke ha foregått stuping i noe særlig omfang. Derimot ble det stupt andre steder i området, også utenfor de tilrettelagte sjøbadene, blant annet fra Vestre Promenade på Sørenga, hvor kaia ligger ved sjøen, vannet er dypere og advarende skilt ikke er satt opp. Det hadde også vært en stupeulykke i nærheten av Sørenga sjøbad i 2018, se Borgarting lagmannsretts dom i sak LB-2023-100122.
- (38) Slik forholdene var på Tomtekaia, mener jeg det var rimelig grunn til å forvente at besøkende gjorde visse undersøkelser om vanndybden og bunnforholdene før de stupte. Den som gjorde det, ville raskt oppdage de advarende skiltene. På kaikanten er det ingen steder mer enn 5–6 meter til nærmeste skilt. Når A ikke så noe skilt før han stupte, må det derfor skyldes at han ikke gjorde noen relevante undersøkelser. Videoopptak fra hendelsen underbygger dette. Selv om det var en del folk på kaia på det aktuelle tidspunktet, kan det ikke ha vært vanskelig å se skiltene. Jeg mener derfor at opptreden hans klart var uaktsom, uten at jeg her trenger å gradere den nærmere.
- (39) I den avveiningen som skal foretas, mener jeg det er klart at det ikke kan kreves at kommunen skulle satt opp gjerder eller andre stengsler mot vannet for å hindre stuping. Sett i lys av den lave risikoen det var for at noen ville stupe, ville slike tiltak gått på bekostning av formålet, som var å gjøre de sjønære områdene tilgjengelig for allmennheten.
- (40) Spørsmålet er derfor om risikoen burde vært bedre varslet. Det er ingen tvil om at dette med forholdsvis enkle midler *kunne* vært gjort uten å gå ut over de nevnte kvalitetene. I denne vurderingen inngår også at betongmatten over fjernvarmerøret på elvebunnen ikke var særskilt merket eller varslet. Det var den A traff, og den har trolig bidratt sterkt til de alvorlige skadene han fikk.
- (41) Det er ingen tvil om at betongmatten representerer en særlig og menneskeskapt risiko ved stuping fra kaia, og at ansatte i kommunen var klar over at den var der. På den andre siden varslet de oppsatte skiltene om grunt vann og frarådet stuping på tydelig måte. Dette burde etter min mening være tilstrekkelig til å få folk til å avstå fra slik aktivitet, eller i det minste til selv å gjøre nærmere undersøkelser. Mitt syn er derfor at det ikke med rimelighet kunne

kreves at kommunen sørget for mer omfattende skilting som *også* opplyste om den konkrete vanndybden og de nærmere bunnforholdene. Jeg mener med andre ord at det var iverksatt tilstrekkelige risikoreduserende tiltak, og at kommunen ikke kan bebreides for ikke å ha varslet tydeligere om faren.

- (42) På denne bakgrunn er jeg kommet til at det ikke var uaktsomt av kommunen å unnlate å sikre Tomtekaia bedre mot at noen stupte fra den. Det var heller ikke uaktsomt å unnlate å varsle bedre om risikoen. Dette innebærer at kommunen ikke er ansvarlig for As skader etter skadeserstatningsloven § 2-1.

Objektivt ansvar

Rettslige utgangspunkter

- (43) Det objektive ansvaret er ulovfestet og utviklet i rettspraksis. Vurderingskriteriene er senest oppsummert i HR-2019-52-A *spinning* avsnitt 34–36. Det må i korthet foreligge en risiko med visse særtrekk, hvor det særlig legges vekt på om den risikoen skaden er et utslag av, var stadig, typisk og ekstraordinær. I tillegg må det skje en interesseavveining, hvor det sentrale er hvem som er nærmest til å bære den økonomiske risikoen.
- (44) I kriteriet «ekstraordinær risiko» ligger at risikoen må være «vesentlig større enn den man generelt møter i samfunnet – det man gjerne kaller dagliglivets risiko», se *spinning*-dommen avsnitt 35. Vesentlighetskravet vil variere med livsområde og risikoen art. Den konkrete risikoen omfang vurderes i lys av dens skadeevne, det vil si produktet av sannsynligheten for at skade skal inntre og de mulige skadenes omfang.

Konkret vurdering

- (45) Jeg har allerede redegjort for den konkrete risikoen for stupeskadene fra Tomtekaia. De mulige skadenes omfang var omfattende, noe den aktuelle ulykken viser. Men risikoen for at noen ville stupe, og derved skade seg, var på den andre siden lav.
- (46) Samlet sett mener jeg at skadeevnen ikke var vesentlig større enn den folk generelt møter i dagliglivet. Her peker jeg på at risikoen på Tomtekaia ikke avvek vesentlig fra den risikoen besøkende møter mange andre steder langs kysten og ved innsjøer og elver, også der det er tilrettelagt med kaier, brygger eller anlegg for opphold og rekreasjon. Selv om Tomtekaia innbød til opphold – og for noen også bading, slik bruken viser – var risikoen ved stuping mer eller mindre den samme her som den er mange andre steder, fordi vannstand og bunnforhold vil variere. I denne sammenheng har det også betydning at skiltingen på Tomtekaia må anses som et risikoreduserende moment.
- (47) Jeg har derfor kommet til at Tomtekaia ikke representerte en slik ekstraordinær risiko for stupeskadene at kommunen er ansvarlig på objektivt grunnlag for As skader.

Konklusjon og sakskostnader

- (48) Oslo kommune er etter dette ikke erstatningsansvarlig for det økonomiske tapet A har lidt etter stupeulykken ved Tomtekaia i Bjørvika. Kommunen må derfor frifinnes.
- (49) Med dette resultatet kan A ikke få dekket sine sakskostnader fra kommunen for noen instans, se tvisteloven § 20-2 og § 20-9 andre ledd. Kommunen har på sin side ikke krevd sakskostnader.

- (50) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Oslo kommune frifinnes.
2. Sakskostnader tilkjennes ikke for noen instans.

- (51) Dommer **Steinsvik:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

- (52) Dommer **Lund:** Likeså.

- (53) Dommer **Sivertsen:** Likeså.

- (54) Dommer **Falkanger:** Likeså.

- (55) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Oslo kommune frifinnes.
2. Sakskostnader tilkjennes ikke for noen instans.